

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรเป็นข้อกำหนดที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปในทาง
ที่พึงปรารถนาของสังคม และบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา การสร้างหรือการพัฒนาหลักสูตร
เป็นกระบวนการทำงานอย่างมีระบบ มีคณะทำงานที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญหลายสาขา การ
พัฒนาหลักสูตรนั้นจะต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานหลายด้านนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อให้เกิดหลักสูตร
ที่เหมาะสม มีคุณภาพและเป็นข้อกำหนดที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ข้อมูลที่ใช้ประกอบในการสร้าง
หลักสูตรได้แก่ ด้านสภาพทางสังคม ข้อมูลด้านปรัชญา จิตวิทยา ทฤษฎีการเรียนรู้ธรรมชาติของ
เนื้อหา ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการทำงานที่ละเอียดอ่อน
เพื่อให้ได้ตัวหลักสูตรที่มีคุณภาพและเป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิด
การเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

กิจกรรมสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรนั้นมี 5 กิจกรรม คือ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การ
เลือกจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผล และการปรับ-
ปรุงแก้ไขตัวหลักสูตรนั้นถือว่าเป็นเอกสารที่เขียนขึ้นในรูปของข้อกำหนดซึ่งประกอบด้วย หลักการ
จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลเมื่อนำหลักสูตร
ไปใช้นั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายระดับ ตั้งแต่ระดับส่วนกลาง ระดับปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งผู้
บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียนและบุคคลในท้องถิ่น รวมทั้งผู้ให้ทุนการศึกษา ดังนั้นขั้นตอนการนำ
หลักสูตรไปใช้จึงถือว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และ
ปฏิบัติการณ์นำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ (สังค
อุทรานันท์ 2527 : 260 - 261) กล่าวว่า การทำงานเกี่ยวกับหลักสูตรเป็นขั้นตอนที่มีความ
สำคัญยิ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็นที่ยอมรับกันว่า ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้นั้นเป็นขั้น
ตอนที่สำคัญในการซึ่งถึงความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของหลักสูตรโดยตรง

ความเป็นมาของหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 พุทธศักราช 2522 เดิมเป็นหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 3 พุทธศักราช 2511 และหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 4 พุทธศักราช 2513 สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเดิมมาเป็นหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 พุทธศักราช 2522 (กองการศึกษาผู้ใหญ่ เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม, 2521 : 1) เขียนไว้ว่า หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 3 พุทธศักราช 2511 และหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 4 พุทธศักราช 2513 ซึ่งใช้มานานแล้ว ก็สมควรจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรของโรงเรียนภาคกลางหรือโรงเรียนในระบบ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของนักศึกษาที่จะต้องไปสอบคัดเลือกเข้าทำงานหรือศึกษาต่อ แต่เนื่องจากหลักสูตรของเราใช้เวลาเรียนสั้นกว่าหลักสูตรของโรงเรียนในระบบ คือหลักสูตรของเราใช้เวลาเรียนเพียงปีครึ่ง สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 หรือประถมศึกษาปีที่ 7 เดิม และใช้เวลาปีครึ่งสำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ฉะนั้นในระยะเพียงปีครึ่งก็สามารถเปลี่ยนมาใช้หลักสูตรใหม่ทั้งหมด กองการศึกษาผู้ใหญ่ (เดิมสังกัดกรมสามัญศึกษา) ได้ทำการยกร่างหลักสูตร ตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 ให้เริ่มทำการทดลองใช้ในปี พ.ศ.2518 ต่อมาในปี พ.ศ.2522 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 เมื่อปี พ.ศ.2522 เป็นต้นมา

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 พุทธศักราช 2522 เป็นหลักสูตรต่อเนื่องจากหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งตอบสนองโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้ที่พลาดโอกาสในการศึกษาหาความรู้ในระบบโรงเรียนภาคปกติ โดยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทักษะเจตคติและวัฒนธรรมอันดีที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ เป็นหลักสูตรที่เน้นการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเป็นหลักสูตรที่ยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามอัธยาศัยของตนเอง ซึ่งมีหลักการและจุดมุ่งหมาย ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2525 : 24 - 25)

หลักการจากหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่ได้เรียนในระบบโรงเรียนภาคปกติ ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอันเป็นพื้นฐานสำหรับประกอบอาชีพตามความสามารถ ตามความสนใจ

หรือ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น

2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานสำหรับการปรับปรุงการดำรงชีวิตของตนเองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อมและวิทยาการใหม่ๆ

3. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติโดยส่วนรวมเป็นหลักใหญ่ แต่ให้สอดคล้องกับการแก้ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นได้

4. เป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมให้ผู้เรียน มีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงกระบวนการคิดซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ คือ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสังคม สิ่งแวดล้อม และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ อันจะก่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียน ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าและดำรงไว้ซึ่ง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรมอันดีงาม
2. เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนความรับผิดชอบตนเอง ครอบครัว และสังคม
3. มีความรู้ความสามารถและทักษะเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ การศึกษาเพิ่มเติมหรือการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ให้คำนึงถึงการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง และมีความรู้พื้นฐานเพียงพอที่จะแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้
4. เข้าใจปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของประเทศ รู้จักพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
5. มีเจตคติที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด ฝึกให้ขยัน อดทน ประหยัด ตลอดจนรู้จักสงวนและบำรุงสาธารณสมบัติและทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

เมื่อพิจารณาจากหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว ถ้าพิจารณาமிติของหลักสูตร เป็นมิติที่มีเนื้อหาควบคู่กับกระบวนการ (ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล 2529 : 16) กล่าวไว้ดังนี้ เนื้อหา - กระบวนการ หลักสูตรที่เน้นเนื้อหา หรือกระบวนการเป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญ และให้ความสนใจในผลแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียน ถ้าหลักสูตรเน้นเนื้อหาของการเรียนรู้ก็แสดง ว่าให้ผู้เรียนจำ เข้าใจและนำเนื้อหาไปใช้ได้ ครูผู้สอนมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ จัดหาและรวบรวมความรู้ให้แก่ผู้เรียนและมีความเชื่อว่า ถ้าผู้เรียนรู้ในสิ่งที่ผู้สอนมอบและถ่ายทอดให้แล้วก็จะ สามารถเป็นคนที่มีความรู้พอที่จะออกไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข.. ในทางตรงกันข้าม ถ้าหลักสูตรเน้นกระบวนการ แสดงว่า ผู้จัดหลักสูตรและครูผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้วิธีการหรือกระบวนการของการค้นคว้าแหล่งความรู้แล้ว เรียนรู้เนื้อหาเหล่านั้นด้วยตนเอง การเน้นเช่นนี้โดยความเชื่อที่ว่า ความรู้และเนื้อหาสาระของวิชาการแขนงต่างๆ เพิ่มขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ฉะนั้นเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักพึ่งตนเอง และเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนและการจัดกิจกรรมทั้งหลายจะส่งเสริมและเน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กล่าวเป็นภาษาอังกฤษว่า Learn how to learn.

ดังได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า ตัวหลักสูตรคือตัวเอกสารที่เป็นข้อกำหนด ถึงแม้ว่าจะมีหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา และกิจกรรมที่เหมาะสมก็ตาม กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ จึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะบ่งชี้ว่าหลักสูตรนั้นมีความสำเร็จ หรือล้มเหลวได้ เซลเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (ฮ้างโน ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล 2529 ; 132 - 133) ได้กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ว่า เป็นขั้นตอนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย
2. การออกแบบหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินหลักสูตร

รายละเอียดขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปใช้ (การสอน) มีดังนี้ การตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนของครู ผู้รับผิดชอบแผนหลักสูตร รวมถึงวิธีการสอนแบบต่างๆ ให้เลือกพร้อมกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทรัพยากร สื่อและการจัดซึ่งเป็นการส่งเสริมการยึดหยุ่น และมีเสรีภาพมากขึ้น สำหรับครูและนักเรียน

เกี่ยวกับเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ ทาบ (Taba : 1962 : 425 - 444) ได้รวบรวมกิจกรรมสำคัญเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรไว้สามประเภท สรุปได้ดังนี้ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร และการสอน

หลังจากที่เริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 พุทธศักราช 2522 มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 หน่วยงานส่วนกลางกรมการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ทั้ง 4 ภาค ได้มีการศึกษาติดตามผลการใช้หลักสูตรมาโดยตลอด แต่ปัญหาที่ศึกษาส่วนใหญ่ เน้นศึกษาตัวป้อน (Input) เช่นสภาพการจัดบุคลากร การเตรียมสื่อการเรียนการสอน และได้มีการศึกษาผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นรายวิชา ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ได้มีการศึกษาน้อย และส่วนใหญ่ข้อค้นพบยังไม่สามารถที่จะนำมาปรับปรุง พัฒนา (กระบวนการนำหลักสูตรการนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับกระบวนการนำหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 พุทธศักราช 2522 ไปใช้ ยังมีปัญหาอีกหลายด้านที่จะต้องศึกษาเพื่อให้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการใช้หลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของการศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยตระหนักและมองเห็นความจำเป็นเกี่ยวกับความต้องการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ปัญหาที่สำคัญดังกล่าวเป็นปัญหาที่สำคัญจะต้องศึกษาวิจัยประเมินผลการกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ และข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะให้นำไปปรับปรุงพัฒนากิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินผลการดำเนินงานการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 พุทธศักราช 2522 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินผลการดำเนินงานในการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 พุทธศักราช 2522 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพิจารณาจากกิจกรรมที่ใช้ในกระบวนการ ได้แก่ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัย

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินสภาพการดำเนินงานการใช้หลักสูตรเชิงปริมาณ โดยจะประเมินเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
 - (1) การวางแผนการสอนระยะยาว หรือโครงการสอน
 - (2) การวางแผนการสอนระยะสั้น
 - (3) การจัดทำแผนการสอน
 - (4) การบันทึกการสอน
2. การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานการใช้หลักสูตร
 - (1) การบริหารหลักสูตร

การเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ

คือ

 - 1.1 การจับคู่บุคลากร
 - 1.2 การจัดอาคารสถานที่
 - 1.3 การจัดงบประมาณ
 - 1.4 การจัดทำตารางสอน
 - 1.5 การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร
 - 1.6 การจัดโปรแกรมวิชาสามัญ
 - 1.7 การจัดโปรแกรมวิชาชีพ
 - 1.8 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
 - 1.9 การแนะแนวหลักสูตร
 - 1.10 การจัดโครงการประเมินผลหลักสูตร

- 1.11 การประเมินผลการใช้หลักสูตร
- 1.12 การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร
- (2) การบริการหลักสูตร
 - 2.1 การจักเอกสารเสริมและอุปกรณ์
ช่วยการสอน
 - 2.2 การแนะนำแหล่งหาความรู้เพิ่มเติม
 - 2.3 การจักห้องสมุด
 - 2.4 การจักชมรมวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอน
 - (1) วิธีสอน
 - (2) การเลือกประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรม
การเรียนรู้
 - (3) การจักกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมการ
เรียนการสอน
 - (4) การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการ
การศึกษา
 - (5) การประเมินผลการเรียนรู้

คำถามของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีคำถามที่คือ การคำตอบทั้งต่อไปนี้

1. สภาพการดำเนินงานการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4
พุทธศักราช 2522 เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมสำคัญในการดำเนินการใช้หลักสูตร คือ การแปลง

หลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานการใช้หลักสูตร และการเรียนการสอนเป็นอย่างไรบ้าง

2. สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน การใช้หลักสูตรเป็นอย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. กองพัฒนาการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งมีหน้าที่โดยตรงด้านการพัฒนาหลักสูตรการสนับสนุนการใช้หลักสูตร สามารถใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. หน่วยงานในเขตกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบด้านการสนับสนุนงานวิชาการ สามารถใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปพิจารณาวิเคราะห์ปรับปรุง ส่งเสริมการใช้หลักสูตรในโรงเรียนผู้ใหญ่นี้ให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาต่อไป

3. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในด้านการสนับสนุนวิชาการ การบริหารหลักสูตร สามารถใช้ผลจากการศึกษาวิจัยแนวทางการใช้หลักสูตรไปพิจารณาวิเคราะห์ และส่งเสริมการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามนโยบายการวางแผน การจัดการเรียนการสอน สามารถนำแนวทางการใช้หลักสูตรที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยไปปรับปรุง พัฒนา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรในโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา

5. ครูผู้สอน สามารถใช้ผลจากการศึกษาวิจัยไปปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การใช้หลักสูตรในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ

6. ผู้ศึกษาวิจัย ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการและการบริหารหลักสูตร สามารถใช้ผลวิจัยเพื่อพิจารณาส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรการศึกษาแบบผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 พุทธศักราช 2522 โดยการเสนอผลวิจัยต่อผู้บังคับบัญชาให้

ใช้ผลวิจัยเพื่อหาแนวทางสนับสนุนการใช้หลักสูตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้มีประสิทธิภาพต่อไป และนำผลจากการศึกษาวิจัยประเมินผลครั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินด้านอื่นต่อไป

คำจำกัดความ

หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ที่เขียนขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบในรูปของเอกสาร ซึ่งประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ เวลาสำหรับการเรียนการสอน และการประเมินผล

การดำเนินงานการใช้หลักสูตร หมายถึง กิจกรรมการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ หรือการนำหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการปฏิบัติกิจกรรมสำคัญ คือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตรการเรียนการสอน

การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หมายถึง การตีความและการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรก่อนดำเนินการเรียนการสอน ซึ่งจะปรากฏออกมาในลักษณะของเอกสารประกอบหลักสูตร

การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร หมายถึง การจัดหรือการกระทำสิ่งต่างๆ ให้มีสภาพเหมาะสม ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผล และบรรลุดุติประสงค์ของหลักสูตร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ เช่น บุคลากร อาคารสถานที่ งบประมาณ การบริหารหลักสูตร การบริการหลักสูตร การประเมินผลหลักสูตร การนิเทศการใช้หลักสูตร

การสอน หมายถึง พฤติกรรมของครูในการนำหลักสูตรมาปฏิบัติโดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การใช้วิธีสอน การเลือกประสบการณ์ การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี และการประเมินผลการเรียนรู้

โรงเรียนผู้ใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่จัดสอนการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นต่อเนืองแก่ประชาชนทั่วไป และปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่

ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่โรงเรียนผู้ใหญ่วิทยาที่ทำหน้าที่บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่นอก
ตะวันออกเฉียงเหนือ และอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ใน
โรงเรียนผู้ใหญ่

นักศึกษา หมายถึง ผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่
3 - 4 ในโรงเรียนผู้ใหญ่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไป
ใช้ ได้แก่ ครูใหญ่โรงเรียนผู้ใหญ่ ครูผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งมีจำนวนประชากรดังนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มประชากร

จังหวัด	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครูผู้สอน	จำนวนนักศึกษา		รวม
			ระดับที่ 3	ระดับที่ 4	
กาฬสินธุ์	15	118	130	847	1,110
ขอนแก่น	42	362	518	4,161	5,083
ชัยภูมิ	18	136	105	701	960
นครพนม	23	186	442	575	826
นครราชสีมา	24	256	690	725	1,695
บุรีรัมย์	20	145	122	527	814
มุกดาหาร	7	55	303	275	640
มหาสารคาม	8	91	140	649	888
ร้อยเอ็ด	22	95	46	949	1,112
เลย	15	55	35	972	1,077
ยโสธร	4	33	74	336	447
ศรีสะเกษ	12	60	193	737	1,002
สกลนคร	13	110	15	660	798
สุรินทร์	21	139	-	1,059	1,219
หนองคาย	7	76	220	484	787

กลุ่มประชากร (ต่อ)

จังหวัด	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครูผู้สอน	จำนวนนักศึกษา		รวม
			ระดับที่ 3	ระดับที่ 4	
อุดรธานี	161	166	284	1,473	2,084
อุบลราชธานี	28	236	328	2,731	3,323
ศูนย์ฯ ภาค	-	-	-	-	-
รวม	295	2,319	3,245	17,861	23,720

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างประชากร คือ ตัวอย่างที่เป็นสมาชิกของประชากรที่เลือกมาจากจำนวนประชากรทั้งหมดที่สำรวจได้ โดยมีวิธีการสุ่มตัวอย่างประชากร ดังนี้

1.1. การสุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่วุฒึ ครูผู้สอน จากจำนวนผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่วุฒึ 17 จังหวัด จำนวน 295 คน ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร 169 คน และครูผู้สอน 17 จังหวัด จำนวน 2,319 คน ได้ตัวอย่างครูผู้สอน 339 คน นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 3 17 จังหวัด จำนวน 3,245 คน สุ่มตัวอย่างได้ 356 คน นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 17 จังหวัด จำนวน 17,861 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 391 คน ซึ่งเป็นขนาดของตัวอย่างประชากรที่มีค่าพริซิชั่น (Precision) 5% ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Yamane) (อ้างใน ประคอง กรรณสูต 2528 : 10)

1.2. คำนวณหากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 3 ระดับที่ 4 ใน 17 จังหวัด โดยเทียบอัตราส่วน และได้กลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครูผู้สอน	จำนวนนักศึกษา		รวม
			ระดับที่ 3	ระดับที่ 4	
กาฬสินธุ์	9	17	14	19	59
ขอนแก่น	24	53	57	91	225
ชัยภูมิ	10	20	12	15	57
นครพนม	13	27	5	13	58
นครราชสีมา	13	38	76	16	143
บุรีรัมย์	12	21	13	12	58
มุกดาหาร	4	4	33	6	51
มหาสารคาม	5	13	15	14	47
ร้อยเอ็ด	13	14	5	21	53
เลย	9	8	4	21	42
ยโสธร	2	5	8	7	22
ศรีสะเกษ	7	9	21	16	53
สกลนคร	7	16	2	14	39
สุรินทร์	12	20	-	23	55
หนองคาย	4	11	24	11	50

กลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

จังหวัด	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครูผู้สอน	จำนวนนักศึกษา		รวม
			ระดับที่ 3	ระดับที่ 4	
อุดรธานี	9	24	31	32	96
อุบลราชธานี	16	35	36	60	147
ศูนย์ฯ ภาค	-	-	-	-	-
รวม	169	339	356	391	1,255

012623

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประเภทของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถาม ความเห็นของครูใหญ่ ครูผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการใช้หลักสูตร ในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ผู้ให้การสนับสนุน และควบคุมการดำเนินงานการใช้หลักสูตร เป็นผู้สอน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการสอน การจัด และการคัดเลือกกิจกรรมและ ประสบการณ์ การเรียนรู้เป็นนักศึกษา ซึ่งเป็นผู้ได้รับการปฏิบัติจากสภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมสำคัญ ดังนี้คือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงาน การใช้หลักสูตรและการเรียนการสอน

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ชุด

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อสภาพการปฏิบัติต่อการดำเนินงานการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 พุทธศักราช 2522 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 พุทธศักราช 2522

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการปฏิบัติต่อการดำเนินงานการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 พุทธศักราช 2522 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 พุทธศักราช 2522

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อสภาพการปฏิบัติต่อการ
ดำเนินงานการใช้หลักสูตร การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 พุทธศักราช 2522
ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการใช้หลักสูตรการ
ศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 พุทธศักราช 2522

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัย

1) สร้างแบบสอบถามชั่วคราว โดย ผู้วิจัยค้นคว้าหาแนวทางสร้างแบบสอบถาม
ดังต่อไปนี้

(1) เอกสารอ้างอิง เช่น เอกสารคู่มือการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่
แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4

(2) - คู่มืออบรมผู้บริหาร ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่
3 - 4

- เอกสารการพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีหลักสูตร และเอกสารรายงาน
การวิจัยประเมินผล

(2) ประสพการณ์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 พุทธศักราช 2522

2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และ
บุคลากร ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร วิเคราะห์หาเหตุผลทางวิชาการ ตรวจสอบ
สอบความถูกต้อง ความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความครอบคลุมในสิ่ง
ที่ต้องการศึกษา แล้วนำมาปรับปรุง

3) จัดพิมพ์ เครื่องมือ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาวิจัยประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ
เบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ดังนี้

3.1. ขอบหนังสือจากภาควิชาบริหารการศึกษา ไปยังศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการศูนย์ฯ ภาคฯ ขอความร่วมมือไปยังศูนย์ฯ จังหวัด และโรงเรียนผู้ใหญ่ เพื่อให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3.2. ผู้วิจัยนัดหมายผู้บริหาร ครูใหญ่ ครูผู้สอนและนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3. ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่ ครูผู้สอน และนักศึกษาโดยแยกวิเคราะห์ ดังนี้

4.1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบ ผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่ ครูผู้สอน นักศึกษา วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ

4.2. ข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่ ครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการใช้หลักสูตร ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้านการจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอน วิเคราะห์จากผลประเมินต่อการปฏิบัติโดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

4.3. แบบสอบถามที่ได้จากครูผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่ ผลประเมินด้านสภาพการจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และด้านการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

4.4. ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้านการจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานการใช้หลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดและรวบรวมเป็นค่าความถี่

การนำเสนอผลวิจัย

การนำเสนอผลวิจัย จัดทำเป็นรูปเล่ม มีรายละเอียดของเนื้อหาสาระดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ บทนี้มีรายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นมาของปัญหา เหตุผลและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย เป้าหมายของการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น คำจำกัดความ วิธีดำเนินการวิจัย การนำเสนอผลวิจัย

บทที่ 2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง ในบทนี้จะประมวลเอกสารวิชาการ รายงานผล ประเมิน การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ในบทนี้เสนอถึงวิธีการวิจัยประกอบไปด้วย ข้อมูล ประชากร ตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการ วิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลวิเคราะห์ข้อมูล ในบทนี้ เสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกออกเป็นตอนๆ ตามลักษณะแบบสอบถาม เสนอผลในลักษณะการบรรยาย สรุป และเสนอตารางประกอบ การ อธิบาย

บทที่ 5 สรุปผลวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะ ในบทนี้จะเสนอผลการวิเคราะห์ ข้อมูลมาพิจารณา วิเคราะห์ร่วมกับหลักการทฤษฎีหลักสูตร เพื่อสรุปผลประเมินการใช้หลักสูตร จากนั้นเป็นการอภิปรายผลและเสนอแนะตามลำดับ